

ПРОМЕНИ В ОСИГУРИТЕЛНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ПРЕЗ 2015 ГОДИНА

Аспасия Петкова

Експерт по социално и здравно осигуряване

Ключови думи:

*Осигурителен доход,
осигурителни вноски*

*Задължения на
работодателите*

Права на осигурените

Глоби и санкции

Резюме

Разгледани са основните параметри в Закона за бюджета на ДОО за 2014 г., Закона за бюджета на НЗОК за 2014 г., промените в КСО, промените в Наказателния кодекс във връзка с криминализиране укриването на осигурителни и здравни вноски.

В Държавен вестник, бр. 107 от 24 декември 2014 г. са публикувани Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване (ЗБДОО) за 2015 г., Закон за бюджета на НЗОК за 2015 г., изменения и допълнения в Кодекса за социално осигуряване (КСО) и в Наказателния кодекс.

ЗБДОО за 2015 г.

В приложение № 1 към чл. 8, т. 1 от ЗБДОО за 2015 г. са определени размерите на минималния месечен осигурителния доход през календарната година по основни икономически дейности и квалификационни групи професии. Увеличението на т.нар. „осигурителни прагове“ в 42 икономически дейности спрямо 2014 г. е около 4%. Най-ниският минимален осигурителен доход е 360 лв. За дейностите без постигнато споразумение се прилага административно увеличение 4,4 на сто.

Няма промяна в начина на определяне на минималния осигурителен доход за работниците и служителите. Осигурителят определя основната икономическа дейност съобразно преобладаващия брой заети лица по трудови правоотношения. Определянето на групата професии се извършва по структурата на Националната класификация на професиите и длъжностите – приложение № 2 към Заповед № РД-01-931 от 27.12.2010 г. на министъра на труда и социалната политика. Когато осигурителят осъществява две или повече икономически дейности, основната му икономическа дейност се определя от дейността, в която са заети най-голям брой лица, работещи по трудово правоотношение. В този случай при определянето ѝ не се вземат предвид работниците и служителите, които са общофункционално свързани с всички

дейности на осигурителя. При равен брой работещи по трудови правоотношения в отделните дейности основната икономическа дейност на осигурителя се определя по негов избор.

Минималният осигурителен доход за работниците и служителите, които работят в специализирани предприятия, трудово-лечебните бази и кооперациите на хората с увреждания, съгласно Закона за интеграция на хората с увреждания, се определя в размер 50 на сто от минималния осигурителен доход за съответната икономическа дейност и квалификационна група професия.

За общинските съветници, работниците и служителите в бюджетните предприятия по смисъла на § 1, т. 1 от допълнителната разпоредба на Закона за счетоводството и за избраните управител, контролър, касиер и членове на управителния и контролния съвет на етажната собственост по Закона за управление на етажната собственост минималният осигурителен доход не се прилага.

Минималният месечен размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица, върху който се внасят осигурителните вноски през годината, се запазва в размер, съобразно декларирания облагаем доход за 2013 г. в качеството им на самоосигуряващи се лица, както следва:

- а) облагаем доход до 5 400 лв. – 420 лв.;
- б) облагаем доход от 5 400,01 лв. до 6 500 лв. – 450 лв.;
- в) облагаем доход от 6 500,01 лв. до 7 500 лв. – 500 лв.;
- г) облагаем доход над 7 500 лв. – 550 лв.

Лицата, които не са упражнявали дейност в качеството на самоосигуряващи се лица през 2013 г. или са започнали дейност през 2014 г. и 2015 г., трябва да внасят авансовите си осигурителни вноски през 2015 г. върху 420 лв.

За регистрираните земеделски производители и тютюнопроизводители минималният месечен размер на осигурителния доход е 300 лв.

Максималният месечен размер на осигурителния доход е 2 600 лв.

За периода от 1 януари до 30 юни 2015 г. се определя минимален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 от КСО – 154,50 лв., а от 1 юли до 31 декември 2015 г. – 157,44 лв.

Дневният размер на обезщетението за безработица се запазва в размер 7,20 лв. и ограничение от 60 на сто от осигурителния доход на лицето преди загубата на работа.

Размерът на паричното обезщетение за отглеждане на малко дете по чл. 53, ал. 1 и 2 от КСО се запазва в размер на 340 лв.

При смърт на осигуреното лице се определя еднократна помощ по чл. 13г от КСО в размер на 540 лв., както и през 2014 г.

Размерите на осигурителната вноски за фонд „Трудова злополука и професионална болест“ по групи основни икономически дейности се определя съгласно приложение № 2 към ЗБДОО за 2015 г. и е изцяло за сметка на осигурителя. За 17 икономически дейности размерът е увеличен за 2015 г.

Вноски за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите” през 2015 г. няма да се внасят. Максималният размер на гарантираните вземания по чл. 22, ал. 2 и чл. 23, ал. 2 от Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя за 2015 г. е в размер на 1 200 лв.

Продължава да се извършва профилактика и рехабилитация в дружествата, в които НОИ е едноличен собственик на капитала, и в специализирани болници за рехабилитация, получили разрешение за лечебна дейност от министъра на здравеопазването за дейности по рехабилитация, както и лечебни заведения за болнична помощ по чл. 5, ал. 1 от Закона за лечебните заведения, които извършват дейност и по рехабилитация.

Промени в КСО

С § 3 от ПЗР на ЗБДОО за 2015 г. са направени изменения и допълнения в КСО, в сила от 1 януари 2015 г. Промените в КСО са свързани с изпълнение на бюджета на държавното обществено осигуряване и с прецизиране на разпоредби относно правата на осигурените лица.

1. Отпада осигуряването само за фонд „Пенсии“ за лицата, които работят до 5 дни или 40 часа. Тези лица трябва да бъдат осигурявани за всички рискове. Целта е уеднаквяване на режима за осигуряване на всички лица, работещи по трудови правоотношения. Поради това е отменена т. 6 на чл. 4, ал. 1 и чл. 4, ал. 2 от КСО и е променен чл. 4, ал. 1, т. 1 от КСО. Разширява се обхватът на осигурителна закрила с покриване на рисковете болест и майчинство спрямо наетите по трудов договор лица, които работят по-малко от законоустановеното работно време в рамките на един календарен месец. Промяната означава, че независимо от това, че лицата работят до 5 дни или 40 часа по втори или допълнителен трудов договор, щом са работници или служители, подлежат на задължително осигуряване за общо заболяване и майчинство, инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт, трудова злополука и професионална болест и безработица.
2. Разширява се кръгът на лицата, осигурени за общо заболяване и майчинство, инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт, трудова злополука и професионална болест и безработица. В обхвата на разпоредбата се включват и лицата, на които е възложено управлението и/или контрола на държавни и общински предприятия по глава девета от Търговския закон, техни подразделения или на други юридически лица, създадени със закон (чл. 4, ал 1, т. 7).
3. Създава се чл. 4б със заглавие: „Избор на осигуряване“

„Чл. 4б. (1) При първоначално възникване на основание за осигуряване след 31 декември 2014 г. лицата, родени след 31 декември 1959 г., в едногодишен срок от възникване на основанията за осигуряване могат еднократно да изберат да се осигуряват в универсален пенсионен фонд.

(2) В случай че лицето не подаде заявление за осигуряване в универсален пенсионен фонд в срока по ал. 1, осигуряването е само във фонд

- „Пенсии“ с увеличена осигурителна вноска с размера на осигурителната вноска за универсален пенсионен фонд.
- (3) Осигурените лица, самоосигуряващите се и лицата по чл. 4, ал. 9, родени след 31 декември 1959 г., които са осигурявани в универсален пенсионен фонд, могат еднократно да изберат да се осигуряват само във фонд „Пенсии“ с увеличена осигурителна вноска с размера на осигурителната вноска за универсален пенсионен фонд.
- (4) Осигуряването на лицата по реда на ал. 1 и ал. 3 възниква от първо число на месеца, следващ месеца на избора. До тази дата лицата по ал. 1 подлежат на задължително осигуряване във фонд „Пенсии“ с увеличена осигурителна вноска с размера на осигурителната вноска за универсален пенсионен фонд.
- (5) Редът и начинът на избор по ал. 3 се определят с акт на Министерския съвет.“
4. В чл. 5, ал. 4 от КСО е установено нормативно задължение на осигурителите да подават данни за осигурителния стаж и осигурителния доход на наетите от тях лица. Осигурените лица могат да поискат изчисляването на пенсиите им да се извършва въз основа на тези данни. С изменението на чл. 5, ал. 7 от КСО отпада задължението за осигурителите да издават документи за осигурителен стаж и осигурителен доход във всички случаи на прекратяване на осигурителното правоотношение. Регламентиран е ред за служебно изискване на издаването на необходимите документи за осигурителен стаж и осигурителен доход и/или на удостоверяване на факти и обстоятелства, свързани с тях от страна на компетентните осигурителни органи. Това са длъжностните лица по чл. 40, ал. 3, чл. 54ж, ал. 1 и чл. 98, ал. 1 от КСО. Само при изявено желание от страна на горепосочените лица осигурителят в 14-дневен срок от искането е длъжен да издаде безплатно документите.
- В чл. 5 се създава нова алинея 11, съгласно която документите по ал. 10 (разплащателни ведомости, трудови договори, заповеди за назначаване и преназначаване и др. на осигурители без правоприменик при прекратяване на дейността на дружеството) се обработват и предават за сметка на осигурителите. В случаите, когато се прекратява дейността на търговско дружество, в което едноличен собственик на капитала е държавата или общината, и няма възможност обработването и предаването на документите да се извърши за сметка на дружеството, средствата се осигуряват от министерството или общината, които упражняват правата на едноличния собственик на капитала.
5. В чл. 6, ал. 1 се създава нова т. 4, съгласно която размерите на осигурителните вноски се внасят във фондовете на ДОО, както следва:
- „т. 4. за фонд „Пенсии“ за лицата, осигуряващи се по реда на чл. 4б:
- а) 17,8 на сто, а за работещите при условията на първа и втора категория труд и за лицата по чл. 69а – 20,8 на сто;
 - б) 40,8 на сто за лицата по чл. 69“.

Това са размерите на осигурителната вноски за фонд „Пенсии“ за лицата, родени след 31.12.1959 г., които са избрали да се осигуряват в НОИ, а не в универсален пенсионен фонд (за ДЗПО).

6. С допълнението на чл. 6, ал. 8 от КСО, в сила от 01.01.2016 г., се създава задължение за самоосигуряващите се лица, които през годината са се осигурявали за рисковете болест и майчинство, да извършват годишно изравняване на осигурителния си доход не само за фонд „Пенсии“, но и за фонд „Общо заболяване и майчинство“. Така изплащаните на тези лица парични обезщетения ще се обвържат с реалния им осигурителен доход и те ще съответстват на осигурителния им принос в солидарните фондове на държавното обществено осигуряване, като по този начин се елиминират случаите на осигуряване върху по-висок осигурителен доход с цел получаване на парични обезщетения за болест и майчинство в по-голям размер. От 1 януари 2016 г. влиза в сила новата разпоредба на чл. 54м, която регламентира преизчисляването на паричните обезщетения, изплатени през календарната година на самоосигуряващите се лица на база авансово определен осигурителен доход и последващото доплащане на дължими или възстановяване на платени в повече обезщетения, съобразно действителния размер на осигурителния доход, определен при годишното му изравняване.
7. Максималният осигурителен доход при сумирано изчисляване на работното време за повече от един месец е равен на сбора от максималния осигурителен доход за периода, за който е установено сумираното отчитане на работното време (нова ал. 15 на чл. 6).
8. Освен осигурителите и самоосигуряващите се лица, които са избрали да се осигуряват и за общо заболяване и майчинство, внасят осигурителните вноски за всеки месец поотделно (допълнена ал. 8 на чл. 7).
9. Съгласно изменената ал. 4 на чл. 40 длъжностното лице, на което е възложено ръководството по изплащането на обезщетенията и помощите, или друго длъжностно лице, определено от ръководителя на ТП на НОИ, издава разпореждане за спиране на производството по отпускането или изплащането на обезщетенията за временна неработоспособност, трудова злополука или професионална болест, трудоустрояване, бременност и раждане и отглеждане на дете, когато са обжалвани актове на органите на медицинската експертиза, когато са представени доказателства, които могат да доведат до издаване на разпореждане за отказ или прекратяване изплащането на обезщетението и когато не са предоставени данни за издадените болнични листове и решенията по обжалването им в регистъра на НОИ.
10. Периодът, от който се изчислява паричното обезщетение поради бременност и раждане, е отново 24 месеца, а не 18 месеца.
11. Създава се чл. 54м, в сила от 01.01.2016 г.: „Преизчисляване на парични обезщетения за временна неработоспособност, трудоустрояване, бременност и раждане и при осиновяване на дете от 2 до 5-годишна възраст.

Чл. 54м. (1) Паричните обезщетения и помощи, изплатени на осигурените лица, се преизчисляват служебно въз основа на данните по чл. 5, ал. 4, т. 1 до 30 юни на годината, следваща годината, за която се отнасят. Когато паричните обезщетения и помощите са изплатени в размер, по-малък от дължимия, разликата се изплаща в срока по изречение първо.

(2) Паричните обезщетения и помощи, изплатени на самоосигуряващите се лица за предходната календарна година, се преизчисляват служебно до 30 юни на текущата година въз основа на окончателния осигурителен доход, определен съгласно чл. 6, ал. 8. Когато паричните обезщетения и помощите са изплатени в размер, по-малък от дължимия, разликата се изплаща в срока по изречение първо. Изплатените в по-висок от дължимия размер обезщетения се възстановяват от самоосигуряващите се лица.”

12. С промяната в чл. 56, ал. 2 се приема, че за професионална болест може да се признае и заболяване, неключено в Списъка на професионалните болести, когато се установи, че то е причинено основно и пряко от обичайната трудова дейност на осигурения и е причинило освен трайно намалена работоспособност или смърт на осигурения, и временна неработоспособност.

13. С цел ограничаване на пенсиите за инвалидност поради общо заболяване на лица, които нямат никакъв осигурителен принос в осигурителната система, се създава нова алинея 2 в чл. 74, с която се изисква наличие на минимален действителен осигурителен стаж като предпоставка за отпускане на пенсия за инвалидност поради общо заболяване. Поради това се въвежда условие една трета от осигурителния стаж по ал. 1, т. 2, 3 и 4 да е действителен. Така отпада възможността такъв вид пенсии да се отпускат на лица, които не са упражнявали трудова дейност и съответно не са били осигурени, но по силата на действащото законодателство за осигурителен стаж им е признат определен период от време – например периодът на наборна или мирновременна алтернативна служба или времето, през което неработеща майка е гледала дете до 3-годишна възраст. С цел точното и безспорно прилагане на новата норма в допълнителните разпоредби на кодекса е въведена легална дефиниция на понятието „действителен стаж”. „Действителен стаж“ е изслуженото време по трудово или служебно правоотношение, времето, през което лицето е работило по друго правоотношение и е било задължително осигурено за инвалидност, старост и смърт, както и времето, през което лицето е подлежало на задължително осигуряване за своя сметка и е внесло дължимите осигурителни вноски.

14. Съгласно промяната в чл. 82, ал. 1 децата имат право на наследствена пенсия след навършване на 18 или 26-годишна възраст, ако учат и ако са се инвалидизирали до 18 или съответно 26-годишна възраст.

В тази връзка е създаден § 22с със следното съдържание: „Отпуснатите с начална дата до 31 декември 2014 г. пенсии по чл. 82, ал. 1 на лица, които са се инвалидизирали до 18, съответно до 26-годишна възраст, продължават да се плащат до определените им срокове.”

15. Отмяната на чл. 94, ал. 2 ще зарадва много бъдещи пенсионери. С отмяната на ал. 2 отпада изискването пенсиите за осигурителен стаж и възраст да се отпускат от датата на прекратяване на осигуряването, т.е. и на работещите по трудови правоотношения не е необходимо да бъдат прекратени правоотношенията им, за да могат да се пенсионират за изслужено време и старост.

16. С допълнението на чл. 98, ал. 2 се цели повишаване събираемостта на неоснователно изплатени парични обезщетения и помощи, като се регламентира възможността за удържане на дължимите суми от изплащаните пенсии. Ако върху пенсията има наложени запори по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс и Гражданския процесуален кодекс, вземанията се събират в поредност: задължения за издръжка, неправилно изплатени суми за пенсии, парични обезщетения и помощи, други публични вземания и частни вземания.

Промяната в разпоредбата на чл. 98, ал. 5 е насочена към прецизиране на текстове, свързани с експертизата на трайната неработоспособност, като се създава възможност решенията на ТЕЛК да се обжалват и по повод „причинната връзка“ за инвалидизирането, а изменението в ал. 6 е съобразено с промяната в правилата за определяне на подсъдността по АПК. С допълнението на чл. 98, ал. 8 от КСО се конкретизира, че при обжалване на решение на ТЕЛК и на НЕЛК социална пенсия за инвалидност по чл. 90а, ал. 2 се отпуска при определен процент трайна неработоспособност над 71 на сто.

17. Промяната в чл. 100 е с оглед приложимостта на разпоредбата в случай на дефлация. За недвусмисленото прилагане на разпоредбата е дадена дефиниция на понятието „индекс на потребителските цени“. Това е индексът, който е приложен при съставяне на държавния бюджет и бюджета на ДОО за съответната календарна година.

18. С измененията в чл. 101 отпада възможността социалната пенсия за инвалидност да се получава заедно с друг вид пенсия, като по този начин се изключва възможността за един и същ риск – инвалидност, да се получават два вида пенсии. Отпада и основанието да се отпуска социална пенсия за инвалидност и на лице, на което вече е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст и за което е настъпил рискът старост.

С цел запазване правата на лицата, които получават като втора пенсия 25 на сто от социалната пенсия за инвалидност, е създадена преходна разпоредба - § 22т, според която лицата ще продължат да получават отпуснатите им до 31 декември 2014 г. социални пенсии за инвалидност в определения им към тази дата размер до изтичане на срока, за който са отпуснати.

19. С допълнението в чл. 114, ал. 2 се създава нормативно основание, считано от 1 януари 2016 г., за събиране на добросъвестно получени в по-голям размер суми от самоосигуряващи се лица след преизчисляването на изплатените им парични обезщетения въз основа на данните за окончателния осигурителен доход, определен въз основа на подадената годишна данъчна декларация.

20. Промяната в текстовете на чл. 124, чл. 125, чл. 127 и чл. 137 са във връзка с новия чл. 4, „б“, който дава право на избор на осигуряване за лицата, родени след 31.12.1959 г. в НОИ във фонд „Пенсии“ или в универсален пенсионен фонд.

Съгласно промяната в чл. 124 допълнителното задължително пенсионно осигуряване се осъществява въз основа на сключен договор на осигуреното лице с пенсионноосигурително дружество или въз основа на служебно разпределение при условията на чл. 140, ал. 4, с изключение на лицата, които се осигуряват във фонд „Пенсии“ по реда на чл. 4, „б“.

Осигурително правоотношение с пенсионноосигурителното дружество възниква от датата на сключване на осигурителен договор.

Осигурителният договор се прекратява от първо число на месеца, следващ месеца на избора, ако лицето е избрало да се осигурява само във фонд „Пенсии“.

В чл. 125, ал. 1, т. 1 е уточнено, че принципът на задължителност на участието в допълнителното задължително пенсионно осигуряване не се отнася за лицата, които са осигуряват по реда на чл. 4, „б“ във фонд „Пенсии“ в ДОО.

В чл. 127, ал. 1 е уточнено, че задължително се осигуряват за допълнителна пенсия в универсален пенсионен фонд лицата, родени след 31 декември 1959 г., ако са осигурени във фонд „Пенсии“ на държавното обществено осигуряване, с изключение на лицата, осигуряващи се по реда на чл. 4, „б“ във фонд „Пенсии“. За тези лица индивидуалният коефициент по чл. 70 се намалява на базата на съотношението между размерите на осигурителните вноски за универсален пенсионен фонд и за фонд „Пенсии“ за трета категория труд за лицата, родени преди 1 януари 1960 г., за периодите, през които са се осигурявали в универсален пенсионен фонд по ред, определен с акт на Министерския съвет.

Създадени са чл. 6, ал. 7 и ал. 8, съгласно които средствата от индивидуалната партида в универсален пенсионен фонд на лицето, избрало да се осигурява по реда на чл. 4б във фонд „Пенсии“, се превеждат във фонд „Пенсии“ на ДОО в 6-месечен срок от датата, на която лицето е направило избора. Искането за превеждане на средствата се прави от НОИ. При определяне на размера на пенсията на лицето, избрало да се осигурява по реда на чл. 4 „б“ във фонд „Пенсии“, индивидуалният коефициент по чл. 70 не се намалява по реда на чл. 127, ал. 3. Министерският съвет определя реда и начина на превеждане на сумите.

Съгласно промяната в чл. 137, ал. 3 осигурените лица участват в универсален пенсионен фонд чрез индивидуално заявление до пенсионноосигурителното дружество, подадено в срок до една година от възникване на задължението за осигуряване. Съгласно ал. 4 на чл. 137 лицата, неизбрали универсален пенсионен фонд срок до една година от възникване на задължението за осигуряване, се осигуряват във фонд „Пенсии“ на ДОО.

21. Текстът на чл. 168 от КСО се променя, като условията за ранно пенсиониране на осигурените лица в професионален пенсионен фонд вместо от 1 януари 2015 г. ще се прилагат от 01.01.2016 г.

От 1 януари 2016 г. осигурените лица в професионален пенсионен фонд придобиват право на пенсия за ранно пенсиониране при:

1. не по-малко от 10 години осигурителен стаж при условията на първа категория труд и възраст 12 години и 6 месеца за жените и 10 години и 6 месеца за мъжете, по-ниска от възрастта по чл. 68, ал. 1;

2. не по-малко от 15 години осигурителен стаж при условията на втора категория труд и възраст 7 години и 6 месеца за жените и 5 години и 6 месеца за мъжете, по-ниска от възрастта по чл. 68, ал. 1.

От 31 декември 2016 г. възрастта по ал. 1, т. 1 и 2 се намалява с по 6 месеца от първо число на всяка следваща календарна година до достигане на 8 години по-ниска възраст за жените и мъжете, работили при условията на първа категория труд, от възрастта по чл. 68, ал. 1, и 3 години по-ниска възраст за жените и мъжете, работили при условията на втора категория труд, от възрастта по чл. 68, ал. 1.

22. Удължава се действието на § 4, § 4б, § 6б от Преходните и заключителни разпоредби на КСО, които уреждат правото на ранно пенсиониране на работещите при условията на първа и втора категория труд с една година.

23. Не се променят размерите на осигурителните вноски за различните фондове на държавното обществено осигуряване, за здравното осигуряване и съотношенията между работодател и осигурено лице.

Промени в Закона за здравето

С § 4 от ПЗР на Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2015 г. е създаден чл. 235а в Закона за здравето (ЗЗ) с цел да се гарантира безпрепятственото изплащане на парични обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане предвид електронното подаване на данните от болничните листове и решенията по обжалването им от 1 януари 2015 г.

С новата разпоредба на чл. 235а от ЗЗ се регламентира изрична компетентност за контролните органи на НОИ да съставят актове за установяване на административни нарушения на органи на медицинската експертиза, които са нарушили изискванията на Наредбата по прилагане на чл. 103а от ЗЗ (Наредба за реда за представяне в Националния осигурителен институт на данните от издадените болнични листове и решенията по обжалването им) и не са представили в електронния регистър по чл. 33, ал. 5, т. 12 от КСО, администриран от НОИ, данни от издадените от тях болнични листове и по този начин са възпрепятствали освидетелстваните лица да получат дължимите им от ДОО парични обезщетения.

Съгласно чл. 235а., ал. 1, който наруши разпоредбите на акта на Министерския съвет, издаден на основание чл. 103а, се наказва с глоба от 100 до

500 лв. за всеки отделен случай. При повторно извършване на същото нарушение глобата е в двоен размер от първоначално наложената.

Съгласно ал. 2 на чл. 235а ръководител на лечебно заведение, който наруши задълженията си по организацията на дейността за предоставяне на данни в регистъра по чл. 33, ал. 5, т. 12 от КСО, установени в наредбата, издадена на основание по чл. 101, ал. 7, се наказва с глоба от 100 до 500 лв. за всеки отделен случай. При повторно извършване на същото нарушение глобата е в двоен размер от първоначално наложената.

Нарушенията по ал. 1 и 2 се установяват с актове на контролните органи на Националния осигурителен институт, а наказателните постановления се издават от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт или от упълномощено от него длъжностно лице.

Закона за бюджета на НЗОК за 2015 г.

Съгласно чл. 2 от Закона здравноосигурителната вноска се запазва в размер 8 на сто.

Промени в Наказателния кодекс

С § 5 от ПЗР на Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2015 г. са направени промени в Наказателния кодекс, с които се криминализира укриването на задължителните осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване или за здравно осигуряване в големи или особено големи размери.

В създадената точка 29 в чл. 93 е пояснено по смисъла на закона какво означават понятията големи и особено големи размери на осигурителните вноски. Задължителни осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване или за здравно осигуряване в „големи размери“ са тези, които надхвърлят три хиляди лева, а задължителни осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване или за здравно осигуряване в „особено големи размери“ са тези, които надхвърлят дванадесет хиляди лева.

Новият чл. 255б гласи следното:

(1) Който укрие задължителни осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване или за здравно осигуряване в големи размери, като:

1. обяви осигурителен доход в по-малък размер от действителния за осигуреното лице;
2. не подаде декларация;
3. потвърди неистина или затаи истина в подадена декларация;
4. състави или използва документ с невярно съдържание, неистински или преправен документ при упражняване на стопанска дейност, при

водене на счетоводство или при представяне на информация пред органите по приходите;

5. унищожи или укрие в законоустановените срокове счетоводни документи, счетоводни регистри или ведомости за заплати;

се наказва с лишаване от свобода до пет години и с глоба до две хиляди лева.

(2) Когато деянието по ал. 1 е извършено с участието на орган по приходите или регистриран одитор, наказанието е лишаване от свобода от една до шест години и глоба до пет хиляди лева, както и лишаване от права по чл. 37, ал. 1, т. 6 и 7.

(3) Когато задълженията за задължителни осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване или за здравно осигуряване са в особено големи размери, наказанието е лишаване от свобода от две до осем години и конфискация на част или на цялото имущество на виновния.

(4) Ако до приключване на съдебното следствие в първоинстанционния съд задължителните осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване или за здравно осигуряване бъдат внесени в бюджета заедно с лихвите, наказанието по ал. 1 и 2 е лишаване от свобода до две години и глоба до петстотин лева, а по ал. 3 – лишаване от свобода до три години и глоба до хиляда лева.

(5) Работникът или служителят, подлежащ на задължително осигуряване, не носи наказателна отговорност по ал. 1 – 4, включително и за подбудителство и помагачество.

Библиографска справка

Закон за бюджета на ДОО за 2015 г.

Закон за бюджета на НЗОК за 2015 г.

Кодекс за социално осигуряване

Наказателен кодекс

CHANGES IN SOCIAL SECURITY LEGISLATION FOR 2015

Aspasiya Petkova

Social Security and Health Expert

Key words:	Summary
<i>Contributory income, social insurance contributions Employer obligations Employee entitlements Fines and sanctions</i>	<i>The article discusses the main parameters of the 2014 State Social Security Budget Act, 2014 National Health Insurance Fund Budget Act, changes in the Social Insurance Code, changes in the Penalty Code in relation to criminalization of the evasion of social security contributions and contributions to the National Health Insurance Fund.</i>